

Különfélék.

Egyházi reformegylet. A „Prot. Egyh. és Isk. lapban“ megindított eszmecsere következtében egy egyházi reformegylet van alakulóban, melynek célja a jelenkor vallásos öntudatának kifejezést adni. Az eszme nem új, mert külföldön, jelesen Németországban és Schweiczban már régóta alakultak és működnek hasonló egyletek, s mégis akár hányan azt kérdezhetik: mi szükség rá? hagyjuk a vallásos kérdéseket, mert azok többé senkit sem érdekelnek. Tagadhatatlan, hogy a vallásos kérdések sokat vesztek abból az erőből, melyet egykor a lelkekre gyakoroltak, de ennek éppen az az oka, mert azokat az önérdék, hatalomvágy, felekezeti egyoldalúság és féltékenység s száz meg száz más titkos és nyilvános indok oly irányba terelték, a hol a lélek többi működéseivel, a tudomány eredményeivel, a jozan okosság és szellem nagyszerű vívmányaival homlokegyenes összeütközésbe jöttek. Már magában az a tény, hogy a vallás a szívből a hitzikkékbe tétetett át, s a kereszténység nem az életből, hanem a hitvallásokból íteltetett meg, a melyek e mellett még változhatatlanoknak nyilatkoztattak, elégséges magyarázatul szolgál arra, miért hogy a jelenkor vallás iránti ragaszkodása és lelkesültsége hanyatlásnak indult, hogy az emberek közönyösök lettek, a vallásos kérdések iránt. Ám próbáljuk meg kimutatni, hogy a vallás nem ellentéte a közmivveltségnek, hogy a vallás igazságai a tudomány által megállított alapelvekben gyökereznek s ennél fogva, ha lényegileg nem változnak is, formailag folytonos fejlődésnek és tökélyesülésnek vannak azok is alávetve; próbáljuk meg a vallásos öntudatot a lélek többi ismereteivel öszhangzásba hozni s látni fogjuk, hogy a vallásos élet új életre ébred, s jótékony hatásával elősegíti s megnemeseíti minden törekvéseinket.

Ily elvekből indulva ki, nyilván van, hogy mi az alakítandó egyházi reformegyletnek őszinte barátai vagyunk. Mi óhajtunk egy közeget, mely ugyszólva közvetítő legyen az egyház és a társadalom között; mert az egyház, mint olyan, nem veszi magára a reformátori szerepet. Ha Luther és Zwingli, arra vártak volna, hogy oeconomicum conciliumok hozzanak határozatokat az ök szellemekben, úgy ma is Róma hatalma alatt állanánk, s nekünk is keseregni kellene a pápaság világi

hatalmának bukásán. Az egyház csak elfogadja vagy visszautasítja a megállapított igazságokat; ez a katolikus egyház szerepe, az a protestans egyház joga és előnye. A midőn tehát a reformegylet ügyeért lelkesülünk egyszersmind egyházunk ügyeért is lelkesülünk; s mi olvasóinkat ezennel fel is hívjuk a csatlakozásra.

Egyébiránt a reformegylet még határozott programmal nem bír, s nem is bírhat míg forma szerint meg nem alakult, s azt önmaga meg nem állítja, a mi valószínűleg a tavaszon megtörténik. Kovács Albert, pesti ev. ref. theol. tanár „Alakítsunk egyházi reformegyletet“ című röpiratában igyekezett az eddig nyilvánult nézeteiket és elveket összeállítani, minélfogva azt az eszme barátainak figyelmébe ajánljuk; ára 10 kr. Ugyancsak Kovács Albert, mint felelős szerkesztő „Egyházi Reform“ czímmel egy havi közlőnyt indított meg, melynek feladata az egyházi reformegylet utját egyengetni. Minden füzet tartalmazni fog két-három egészen bevégzett értekezést, továbbá szemelvényeket kitünő hazai és külföldi írók műveiből és egy egyházi beszédet az egylet szellemében. Előfizetési ár egész évre 2 frt o. é.

M.-vásárhelyi unitárius imaház. Végre tehát m.-vásárhelyi litrokonainknak is van egy közhelyök, a hol isteni tiszteletre összegyülehetnek. Valóban, azok, a kik ez imaház felépítése körül fáradoztak, egy régi mulasztást hoztak helyre, miután egyfelől a királyi tábla az egész országból, másfelől az ipar és szolgálat a közelfekvő unitárius ekkleziákból számos hitsorsosunkat tartotta vagy éppen le is telepítette M.-Vásárhelyt, a kik közül sokan templom hiányában lassanként egyik vagy másik ekkleziába beolvadtak. Aztán templom vagy imaház nélkül a testületi szellemet sem lehet eléggé kifejteni és ébren tartani, e nélkül pedig ismét olyanok vagyunk, mint a széthullott kéve. Mindezekből kiindulva fogadják m.-vásárhelyi litrokonink elismerésünk és nagyrabecsülésünk őszinte nyilatkozatát s azon óhajításunkat: hogy minél gyakrabban találkozhassanak egymással az urnak eme szent tornáczában!

Az ujonnan épült imaház felszentelésére nézve m.-szt.-királyi s egyszersmind vásárhelyi pap, Kelemen Albert, 1870. nov. 27-ről hozzánk intézett leveléből a fennebbiek kiegészítéseül a következőket közöljük:

„M.-vásárhelyi imaházunkat f. év. nov. 20-án csakugyan felszenteltük. A szokott időben — 10 órakor — kicsiny gyülekezetünkhöz képest szép számmal s más felekezetbeliek közül is felesen gyűltek össze, s töltötték meg díszesen berendezett imaházunkat. A szokott éneklés után, édes atyám (Kelemen István, szabédi pap. Szerk.) jóllehet

jelen volt esperes T. Farkas György ur is, kinek tervszerű működését az előhaladott kor s az idő mostoha járása meg nem engedte, de jelenléte által a szentelés ünnepélyét csakugyan emelte — mint köri jegyző megnyitó beszédében jelezte az unitárius eszmék diadalát, az imaház építésének czélját, s a végre átadását a nyilvánosságnak. Végre a felhívás következtében én mondtam imát és beszédet. Zsolt. 17, 4 alapján eme tételt fejtegetvén: Mi kelt vágyat a ker. unitáriusban az Istennek házat építeni és azt látogatni? A ker. hit, erkölcs és egység. Mi után az urvacsora a szokott módon kiszolgáltatót.

„Az imaház felépítésére ugyan már 30 év óta hordja az áldozatkészség a fővényszemeket, de ujabban Mlgs. Eperjesi Mihályné Nagy Mária ő nagysága az egész imaházat ülőszékkel. T. Biás István, ügyvéd ur és neje az urasztalát egy értékes ezüst pohárral látták el, s így örökítették nevüket. De különösen T. Farkas György, esperes urnak igazi apostoli buzgósága s kebli gondnok T. Fekete Károly és pénztárnok T. Filep Ferencz uraknak páratlan szorgalmuk és lankadatlan kitartások az, mit fennen hirdet a teljesen elkészült egész imaház.“

„**Erdélyi protestáns közlöny**“ czimmel Szász Gerő kolozsvári ev. ref. első pap és esperes egyházi és iskolai hetilapot indított meg. Főmunkatárs Szász Domokos. Előfizetési ár egész évre 6 fr. o. é. Iránya gyakorlati lesz, a dogmatikai kérdések kizárásával.

A Keresztény Magvető V-ik kötetére előfizettek :

A * -gal jegyzettek 4 o. é. frtot fizettek s ez összeggel jövőre is többnyire mindnyájan állandó pártolokul ígérkeztek.

Ádám Domokos, Adorján Domokos, * Agh Ferencz, * Agh István, Albert Áron, Almási János, Alsójárai eklézsia, Antal Mihály, Árkosi Dénezs, * Özv. Árkosi Lajosné, Árkosi Mózes, Árkosi János, Ajtoni József.

Bágyi Mihály, Bagoly Sándor, Balajti Ferdinánd, Bálint András, Baló László, Baló Lajos, Ballok Mór, Barabás Dénezs, Barabás Károly, Barabás József, * Barabás Sándor, Barabás Sándor, Bardocz Imre, Bardocz János, Bartók Albert, Bajka Sándor, Bedő Albert, Bedő Sándor, Bedő Sándor, Begedi Lajos, Benedek Áron, Berde Áron, * Berde Mózes, * Berei Elek, * Gr. Bethlen Ferencz, Biás István, Binecz István, Biró Elek, Boér Károly, Boér Lajos, * Bokros Elek, Boncza György, Boncza Imre, Boncza Sámuel, Borbély Máté, Borbély Sámuel, Boros György,

Bosla Ferencz, *Botár Ferencz, *Bölöni ekklézsia, *Buzogány Áron, Buzogány Gábor.

Czakó József, *Csécs András, Csegezi ekklézsia, Csegezi Ferencz, Csegezi László, Czegezi Tamás, Cseh József, Csép Lajos, Cserei Gyula, Csongvai Domokos, Csongvai Károly.

Dali Ádám, *Id. Dániel Gábor, Ifj. Dániel Gábor, Darkó Sándor, Darkó Zsigmond, Dr. Demjén Farkas, *Dénezs Mihály, Dengyel János, Derzsi Károly, Derzsi János, Derzsi József, *Dimény Zsigmond, Dobos József, Dombi Mózes, Dombi János, Domokos Áron.

*Ebergényi Mózes, Egyed Ferencz, Egyed Mózes, *Egyed János, Ercsei Sámuel.

Fachini Antal, Farkas György, Farkas József, Farkas József, Farczádi Sándor, Fekete Ferencz, Fekete Károly, *Fekete Pál, Feleki József, Fenyő István, Ferencz Károly, Ferenczi Lajos, *Ferenczi Mózes, *Fejér Lajos, *Özv. Fejér Mártonné, *Fejér Róza, Fejes Dániel, Fodor József, *Filep Albert, Filep Antal, Filep Ferencz, Filep Kálmán, Frankis János.

Gábor Mihály, Gábos Mihály, *Gagy P. Sándor, *Gagy P. József, Gál Dénezs, Gál Elek, Gál Lajos, *Gál Miklós, Ifj. Gál Zsigmond, *Dr. Gálffi Endre, *Gálffi Sándor, Gálffi Sándor, *Gálfalvi Imre, Id. Gálfalvi István, Ifj. Gálfalvi István, Gálfalvi Samu, Gelei Kálmán, Geréb Sándor, Gombos Samu, *Gothárd Sándor, *Gothárd Zsigmond, Göncz Károly, Göncz Mihály, *Id. Groisz Gusztávné, *Gruber József, Gvidi Károly, Gyarmati István, Gyergyai Ferencz, *Özv. Gyergyai Ferenczné, Gyulai László, Gyöngyösi Dénezs, Gyöngyösi István, Györfi Lajos, Györfi Sándor, Györfi József, Györke János.

Hadnagy Pál, *Halmágyi Sándor, Hanki György, Haraszi András, Hatházi József, *Hajos János, Hegedüs István, *P. Horváth Gábor, *P. Horváth Kálmán.

Incze Mihály, Incze János, Inczei Dénezs, Inczei József, Istvánfi József.

*Jakab Elek, *Jakab Lajos, Jakab József, Id. Jakab János, Jancsó Ádám, *Jánki András, Jánosi Gerő, *Dr. Joó István.

Kádár Lázár, Kálmán Mózes, Karácson György, Katona Sándor, Kecskeméti Elek, *Kelemen Benő 2 pl., Kelemen István, Kelemen Lajos, *B. Kemény Ödönné, Keresztély Kálmán, Kilyéni András, Kis Árpád, Kis László, Kis Mózes, Kiss Mihály, Kiss Sándor, Kiss Sámuel, Kiss Tamás, Kiss József, Kisgyörgy József, Kolozsvári ev. ref. tanoda könyvtára, Kolozsvári kör, Id. Koncz Dániel, Ifj. Koncz Dániel, Koncz György,

*Koncz Imre, Koronka Albert, Koronka Antal, Kovács Albert, Kovács Imre, *Kovács István, *Kovácsi Zsigmond, *Kozma Endre, *Kozma Ferenczné, Kozma Gyula, *Kozma László, Kővári Mihály, Klug József, Kriza Sándor.

László Domokos, László József, Lászlóczi Péter, Lászlóczi János, Létai Domokos, Létai Máté.

Magyari Mihály, Márkos András, *Márkos Ferencz, Márkos József, Máté Lajos, Máté Sándor, Máté János. Mezei Sándor, *Mihály Domokos, Mihátsa István, Mikó Béla, Mikó Károly, *Mikó Lőrincz, Mikó Miklós, Mikó Mihályné, *Mikó Sámuel, Modvay Gáspár, Molnár Dániel, Molnár Miklós, Molnár Sándor, Molnár János, *Moricz István, Mózes András, Murvai Sámuel, Musznai József.

Nagy Balázs, Nagy Dénezs, *Nagy Domokos, *Kaáli Nagy Elek, *Kaáli Nagy Miklós, Nagy Miklós, Nagy György, Nagy Mózes, Sz.-gerliczei Nagy Sándor, Nagy Sándor, Nagy Sámuel, Nagy Zsigmond, *Özv. Nemegeyi Jánosné.

Oláh Antal, Orbok Ferencz.

*Paget János, Pákei Miklós, Pál György, Pál Mózes, Pálfi Dénezs, Ifj. Pálfi Dénezs, Pálfi Domokos, Pálfi Lajos, Pálfi Mihály, Pálfi Sándor, *Pálfi Sámuel, Pálfi József, *Pataki László, Pataki Istvánné, Pap Sándor, Pető Mózes, Pető Mózes, Péterfi Dénezs, Péterfi Sándor Péterfi Sámuel, Péterfi József, Pogány Károly.

Radó Mózes, Radó János, Rákosi István, Rákosi József, Rajzner Dánielné, Rédiger Árpád, Rédiger Géza.

Saláti István, Sándor Áron, Sándor Ferencz, Sándor Gergely, *Sándor Mózes, Sándor János, Sárdi Imre, Sárdi József, Dr. Sebes Károly, Sebes Pál, Serester Sándor, Simén Endre, Siménfalvi György, Siménfalvi Sándor, Sinczki Ferencz, Sinczki Gábor, Sipós Sámuel, Sükösd Sándor, Sükösd Tamás, Szabó Áron, Szabó György, Szabó Lajos, Szabó Lajos, *Ifj. Szabó Miklós, Szász Ádám, Szász Domokos, Székely Boldizsár, *Id. Székely Elek, Ifj. Székely Elek, Székely Lajos, Székely László, Székely Márton, *Székely Miklós, Id. Székely János, *Szentiványi Gyula, Szentiványi Kázmér, Szentiványi József, *Szentkirályi Árpád, Szentmártoni Sámuel, Szentpáli Gergely, Szentpéteri Gábor, *Szigeti Károly, *Szigeti Sándor, Özv. Szigeti Pálné, Szinte Sándor, *Szócs Márton, Szuhay János, Szfura Vazul.

Tamás Elek, *Tanka Sámuel, Tarcsafalvi Pál, Telmann Sándor, Téglás Mihály, Tibáld Mihály, *Tolnai Jánosné, Tordai gymn. olv. egy-

let, Toroczko szent-györgyi eklézsiája, Torma Károly. Toth Ferencz, Török Sándor, Török Sámuel.

* Uzoni Izsák, * Ürmösi B. Ferencz, Ürmösi Lajos, * Ürmösi Sámuel, Útó Lajos.

Zatureczki Gida, Zajzon Mihály, Zoltán András, Zoltán József, * Zsakó István, Zsakó István, Zsakó János, Zsigmond Mihály, * Zsombori János.

* Váradi György, Váradi Mihály, Varga Zsigmond, Vargyasi eklézsiája, Várfalvi eklézsiája, Vas István, Vajda Mihály, Vajna Lajos, * Végh Sámuel, * Végh József, Veres Dénezs, Vida Dániel, Vida Lajos.

Gyűjtők: Árkosi Dénezs, Barabás József, Borbély Samu, Buzogány Áron, Dali Ádám, Derzsi József, Farkas György, Gál Lajos Geréb Sándor, Gruber József, Gyulai László, Gyöngyösi István, Kelemen Albert, Kiss Mihály, Koronka Antal, Kovács Albert, Kozma Ferencz, Kriza Gyula, Létai Máté, Lukács Sándor, Májai István, Mózes András, Nagy Sándor, Orbok Ferencz, Pálfi Károly, Pálfi Lajos, Pap Sándor, Péterfi Sándor, Rédigér Árpád, Siménfalvi Sándor, Siménfalvi György, Székely Elek, Török Sámuel, Ürmösi Kálmán.

Zárszó.

Midőn a jelen füzettel, mely mellett külön jutalomképpen küldjük a Channing válogatott műveinek 1-ső kötetét is, a K. Magvető V-dik kötetét bezárjuk, szeretjük hinni, hogy előfizetési felhívásunkban tett ígérletünket beváltottuk, sőt ugyancsak e füzet elején álló arcképpel azon még túl is mentünk.

Ez utóbbi meglepetésért azonban az elismerés nem minket, hanem Jakab Elek, munkatársunkat és azon áldozatkész barátainkat illeti, a kik az ő felhívására szívesen közreműködtek, hogy a Farkas Sándor életiratóval annak arcképe is megjelenhessen; külön hordozván az arckép kiállítási költségeit.

Fogadják részünkről is őszinte köszönetünket.

És most nincs egyéb hátra, minthogy olvasóink becses figyelmébe ajánljuk e füzet mellett szétküldött új előfizetési felhívásunkat. Engedjék remélnünk, hogy a következő kötetnél is találkozunk mindazok nevével, a kik vállalatunkat eddig is pártolták; sőt igyekezni fognak annak gyarapíthatását és tökéletesíthetését újabb előfizetők szerzésével is eszközölni.

Szerencsés viszontlátkozást

a szerkesztőség.